

Ejerforeningen Gadevang

Saven D4 St. Dør 2 - 2630 Taastrup - Tlf.: 4330 9000
www.gadevang.com - kontor@gadevang.com

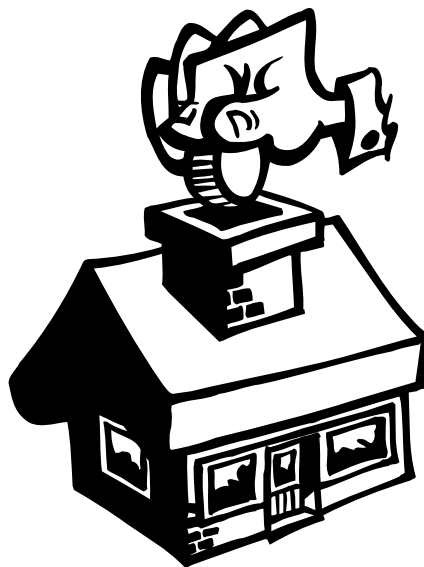

Høje Taastrup, 2016

Kære beboere i Gadevang

Vores egen energi ingeniør, John Heikendorf, har her samlet en lang række gode råd til bedre miljø i din bolig. Noget kender vi til i forvejen, noget er nyt for nogen, men alle vil have gælden af at læse og lære af disse råd. Og så er det godt for miljøet.

God læselyst.
Bestyrelsen Gadevang

EL-spareråd

- Køb altid AA+ eller AA maskiner til køkkenet. De koster lidt mere, men det er hurtigt sparet hjem i energi. Det gælder også ovne. De har mange funktioner, der kan forbedre brugen og spare energi (+ bedre isolering).
- Når du skifter komfur så gå over til induktion. De bruger $\frac{1}{4}$ af, hvad de gamle masseplader bruger, og de varmer meget hurtigt op. Ligeledes slukker de hurtigt og der er mindre risiko for at børn eller husdyr får forbrændinger derfra. Ulempen er, at man nok skal have udskiftet sine gryder og pander, men det bør man alligevel gøre med jævne mellemrum, da de ved mere primitive opvarmningsformer efterhånden blive bøjedede i bunden og det koster rigtig meget energi og tid at få dem varmet op, når det er sket.
- Skift belysningen til LED. Det er væsentligt billigere og nu er kvaliteten efterhånden blevet god nok. Du sparer mellem 50 og 70 % af energien. Producenterne skriver i dag på pakken, hvilken glødepære den pågældende lyskilde erstatter.
- Hvis du også vil have hyggen ind overbelysningen, så se på Kelvin temperaturen. Køber man 3000 °K eller lavere og en Ra på 90 er man lige så godt kørende som en gammeldag glødepære, bare med et væsentligt mindre energiforbrug. En Ra på 80 er dog fint til det meste, f.eks. gang og rengøringsbelysning.

Vandspareråd

Bad og toilet

- Luk for vandhanen, når du børster tænder.
- Tag korte brusebade og luk eventuelt for vandet, når du sæber dig ind.
- Lad være med at tage karbade. Hvis du tager et kort brusebad i stedet for karbad, sparer du typisk 85 liter vand pr. bad. I et karbad er der ca. 125 liter vand.
- Køb et brusehoved med lavt vandforbrug ([de findes](#)). Der føles ingen forskel pga. luftindblandingen og det betyder en pæn vandbesparelse
- Hvis din cisterne går i stykker, så køb ikke en indsats magen til den gamle, køb en fra [EcoBETA](#). De er robuste og kan også lave et ét skyls toilet om til et to-skyls toilet. EcoBETA har også hele toiletter med rengøringsvenligt design.
- Det er også en god ide at udskifte eventuelle gamle toiletter, som sagtens kan bruge 10 liter vand pr. skyld, til et moderne (med 2 størrelser skyl), som bruger 5 / 3 liter vand pr. skyld.
- Sæt en vandspareindsats (perlator) på vandhanen i toilettet. Det vil sparrer vand der, men gør det ikke i køkkenet. Der bliver man frustreret over, hvor langsomt det går med at fylde gryder etc. NB ved meget kalk i vandet så lad være, medmindre du er handyman og ikke har noget mod at rense dem hyppigt

Opvask og madlavning

- Brug en balje, hvis du vasker op eller skyller af i hånden.
- Hvis du har opvaskemaskine, skal den fyldes helt op, før den startes. Du skal ikke skylle tallerkener, det er nok at skrabe madresterne af. Brug et kort program med lavest mulig temperatur. Eller et Eco program, der er længere, men mindre energikrævende, hvis din maskine har et sådant.
- Brug en balje, når du vasker grøntsager.
- Optøning af madvarer bør ikke ske under rindende vand. Tag i stedet madvarerne ud i god tid og stil dem i køleskabet. På den måde sparer du både vand og el, idet du udnytter kulden fra frostvarerne.
- Kog grøntsager i mindst mulig vand – du sparer både vand og strøm, og så er det faktisk sundere.
- Hæld koldt vand i kander og sæt det i køleskabet, så har du altid lækkert koldt vand klar til brug.

Tøjvask

- Fyld vaskemaskinen helt op, så nedsætter du vand- og elforbruget.
- Vent med at vaske tøjet, til det trænger.
- Spring forvasken over – det er sjældent nødvendigt.
- Brug ikke skyllemiddel. Det gør ingen gavn udover at få tøjet til at lugte bedre. Men miljøet og din pung tager skade.
- Vask ved lavest mulig temperatur – det er ikke nødvendigt at kogevaske tøj. Det meste bliver fint rent på 30-40 grader.
- Husk dog en gang imellem at vaske ved højeste temperatur. Ellers risikerer du at varmelegemet kalker til og så koster det både i energi og reparation. Vask håndklæder eller bomuld, der kan tåle det (og har godt af det). Du kan også tage en kort tom vask med afkalkning.

Bilvask

- Med en vandslange bliver bilvask let en bekostelig affære, da man kan bruge 150-200 liter pr. vask.
- Husk brug spand og børste i stedet så kan du nøjes 20-40 liter vand - og bilen bliver ligeså ren.

Blomstervanding

- Blomster bør kun vandes om aftenen, når solen er gået ned - ellers fordamper det meste af vandet.
- Husk - brug en vandkande i stedet for vandslangen.

Kontrol af vandinstallationer

- Tjek efter, om toilettet løber. Du kan ikke altid se, om toilettet er i uorden, men prøv at tørre med en serviet, når toilettet ikke har været brugt i et stykke tid (mens du er på arbejde f.eks.). Forbliver servietten tør, er toilettet tæt og i orden.
- Bliver servietten våd, løber toilettet og skal repareres.
- Et toilet, der løber, også selvom det er så lidt, at det næsten ikke kan ses, kan bruge næsten 300 liter vand i døgnet. Det bliver til ca. 110 m³ på et år og koster over 4.500 kr.
- Tjek efter, om dine vandhaner drypper. En vandhane, der drypper, kan bruge 20 liter i døgnet. Det koster 300 kr. om året.
- Husk endvidere at kloaksystemet ikke har godt af affald såsom vatpinde, kondomer eller bind. Skyl heller ikke farlige stoffer ud i toilettet (eller håndvasken) såsom terpentiner, benzin, acetone og fortynder. Aflever i stedet disse væsker på genbrugsstationen. Rens ikke cisternen med eddikesyre eller lignende (det ødelægger slangerne i skyllemekanikken)
- Hvis du køber nyt blandingsbatteri, så køb et af god kvalitet. Ellers risikerer du, at vandet løber igennem det, så det varme vand løber over i det kolde system eller omvendt. Det kan blive rigtig dyrt for dig!
- Kontroller en gang imellem blandingsbatteriet ved at føle på indgangen til koldt og varmt vand. Hvis begge dele føles noget lunkne i stedet for meget koldt og meget varmt, skal du skifte blandingsbatteriet. Det er gennemtæret!

Opvarmning og fugt

- Mange tror, at hvis man sætter en radiator på høj temperatur og slukker resten, kan man spare penge, fordi en radiator så kan varme hele lejligheden op og de andre skal man ikke betale for. Det er en fejl. Du kommer til at betale det samme som hvis alle radiator var sat til (Brunata er ikke dumme), **men du ødelægger det både for dig selv og de lejligheder der ligger over dig.**
- Din radiator bliver nemlig varm i hele fladen, vandet løber lige igennem radiatoren, så der er ikke er varme til de andre ovenover. Samtidig når vandet ikke at blive afkølet. Det bliver fjernvarmeværket sure over, fordi de så skal pumpe meget mere eller meget varmere vand rundt. Det koster dem penge i strøm eller varmtab i ledningerne. Så sætter de en strafafgift på for lille afkøling og så koster det alle i bebyggelsen penge!
- Har du gamle vinduer og der er fri adgang for luften til udsugningen i WC og køkken, behøver du nok ikke at bekymre dig om fugt og skimmelsvamp. Vinduer fra 1970'erne er som hovedregel utætte og din ventilation i lejligheden er fin.
- Men vil du undgå et stort varmetab, fordi du ikke selv kan bestemme ventilationen, så skift vinduerne eller i hvert fald tæt dem! Ideen med at blokere udsugningen i badeværelserne for at spare varme er ikke god. Du får et dårligt indeklima og kan risikere søvnbesvær, skimmelsvamp (der kan give astma og hovedpine) og råd (som ingen forsikring dækker). Er der vand i vindueskarmen, eller ligefrem gror svamp (evt. sorte pletter som på gummifugen i badeværelset) på vinduet, er udluftningen for dårlig. Driver vandet ned af vinduerne, er det helt galt.
- I en tæt lejlighed kan bør man lufte ud, 3-5 gange i døgnet a 5 minutters varighed. Det må aldrig vare så længe, at du kan mærke væggene blive kolde. Alternativt er der normalt i nye vinduer en luftsprække, som man kan åbne mere eller mindre. Den kan man i stedet holde åbent og få en konstant udluftning. Husk at det vigtigst med ventilation, hvor folk sover, i køkkenet, hvor der tørres tøj (indendørs på stativ) og i badeværelset (men her sidder en udsugning).
- Benyt tørretumbler mindst muligt, hvis du ikke har fugtproblemer. Det er dyrt og krøller ofte tøjet!
- Det er en fordel med nye radiatortermostater. Efter nogle år (Danfoss siger 15 år) fordamper tilstrækkeligt at væsken i følerhoved til at nøjagtigheden forsvinder (**Danfoss siger, at man taber 8 % af varme på den konto**). En bedre mulighed i det tilfælde er at købe elektroniske radiatortermostater. Man kan spare 10 - 23 % af varmeregningen afhængig af hvor meget af styremulighederne man benytter. Natsænkning giver de første 10+ % og resten afhænger af hvor meget man gør ud af at indstille termostaterne. Men de er ikke helt billige, selv hos billig VVS.
- Hvis man vælger den dyre løsning med udskiftning af vinduer, vil varmetabet blive mindst halveret. I en af de store lejligheder med 4 sæt vinduer er besparelsen omkring 1000 kr. (ved 0,80 kr./kWh i samlet afgift).
- Hvis man vælger at udskifte hele facaden mod altan/have, vil varmetabet også blive væsentligt formindsket. Regn med 750 kr. for en af de store lejligheder, men det kan sagtens blive mere. I begge tilfælde er ventilationstabt ikke medtaget.